

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องจักสานเป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันและด้านความเชื่อ ขนบประเพณี

เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมประเภทหนึ่ง ที่มีความสวยงามทั้งในด้านรูปทรง ลวดลาย สี สัน และมีประโยชน์ในด้านการใช้สอย โดยเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตในด้านอุปโภคบริโภค และการประกอบอาชีพ เช่น ทำเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือจับปลา ดักสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำขึ้นเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ ขนบประเพณี เช่น การสานตุ๊กหรือธงในภาคเหนือ

จังหวัดลำปางเป็นแหล่งผลิตเครื่องมือเครื่องใช้จักสานที่สำคัญ สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดลำปาง โดยวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานอาจทำจากไม้ไผ่ ไบลาน หวาย และพลาสติก เนื่องจากหวายที่ใช่เป็นวัตถุดิบในการสานเก้าอี้เป็นวัตถุดิบที่หายาก ชาวบ้านจึงได้ตัดแปลงโดยใช้เชือกฟางที่ผลิตจากพลาสติกมาแทนหวายและเพื่อเป็นการลดอัตราการทำลายทรัพยากรธรรมชาติภายในจังหวัดด้วย

ในปัจจุบันเก้าอี้สานพลาสติกได้รับความนิยมมากเพราะเป็นเก้าอี้ที่มีราคาถูก น้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และมีสี สันที่สวยงาม บ้านม้า ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะกา จังหวัดลำปาง ถือเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเก้าอี้สานพลาสติกที่มีชื่อเสียง และเป็นอาชีพที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน ด้วยเหตุนี้ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำเก้าอี้สานพลาสติกเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเก้าอี้สานพลาสติกและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเก้าอี้สานพลาสติก ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านม้า ให้เป็นอาชีพหนึ่งที่ส่งเสริมและทำรายได้ให้กับชาวบ้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนการทำแก้อีสานพลาสติก กรณีศึกษา : กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์แก้อีสานพลาสติก บ้านม้า ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ทำการศึกษาจากการใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ชาวบ้านที่ทำแก้อีสานพลาสติกที่มีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้ประกอบอาชีพการทำแก้อีสานพลาสติก ปี พ.ศ. 2545 – 2546 บ้านม้า หมู่ที่ 6 ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครัวเรือนที่สานแก้อีสานจำนวน ทั้งหมด 98 ราย ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% จำนวน 69 ราย¹

วิธีการศึกษา

ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่มีอาชีพทำแก้อีสานพลาสติกในหมู่บ้านม้า หมู่ที่ 6 ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง 69 ราย จากจำนวนทั้งหมด 98 ราย ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% จากนั้นทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ซึ่งจะใช้ตารางเพื่ออธิบายสภาพทั่วไปรวมทั้งสภาพการจักสาน ปริมาณการจักสาน ระดับราคาแก้อีสานพลาสติก อุปกรณ์และเครื่องมือในการจักสาน รวมทั้งการใช้ปัจจัยการทำแก้อีสานพลาสติก เพื่อหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ เช่น การหาต้นทุนการทำแก้อีสานพลาสติก และการหาผลตอบแทนของการทำแก้อีสานพลาสติก ได้แก่

อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตราส่วนของกำไรต่อค่าขายและอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment Ratio)

ศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสาร วารสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

¹ บุญส่ง นิลแก้ว, สถิติวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์, ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532, หน้า 290 - 292.

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้า รวบรวม นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาตรวจสอบและทำการประมวล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้คำนวณค่าสถิติเพื่องานวิจัย (Statistical Packages for the Social Science)

นิยามศัพท์

แก้อีสาน หมายถึง ที่สำหรับนั่ง โยกย้ายไปได้ ทำมาจากเชือกฟางพลาสติก

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนจากการลงทุนการทำแก้อีสานพลาสติก ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการทำแก้อีสานพลาสติก ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนการทำแก้อีสานพลาสติกที่ได้รับจากการจำหน่ายแก้อีสานพลาสติกหลังหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำแก้อีสานพลาสติกของกลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์แก้อีสานพลาสติก บ้านม้า หมู่ที่ 6 ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เพื่อสำหรับผู้สนใจจะลงทุนการทำผลิตภัณฑ์แก้อีสานพลาสติก